

GAZETA TRANSILVANIEI.

REDACTIUNEA ȘI ADMINISTRATIUNEA:
BRAȘOVŪ, piața mare Nr. 22.

„GAZETA“ IESE ÎN FIECARE ZI.

Pe un an 12 flor., pe șase luni 6 flor., pe trei luni 3 flor.

România și străinătate:

Pe an 40 fr., pe șase luni 20 fr., pe trei luni 10 franci.

SĂ PRENUMERĂ:

la poște, la librării și pe la dd. corespondenți.

ANUNCIURILE:

Oserii garmond 6 cr. și timbru de 30 cr. v. a. pentru fiecare publicație

Scrisorî nefrancați nu se primesc. — Manuscripte nu se retrămit.

Nr. 107.

Vineri, Sâmbătă 16 (28) Maiu.

1887.

Brașovū, 15 Maiu 1887.

Cestiunea alegerei unui principe pentru Bulgaria și criza ministerială din Franca sunt obiectele principale ale discușiunii în presa europenă.

Bulgarii nu mai ajungă a avé un principie, de când li s'a dusă prințul Alexandru. Tote stăruințele lor de a face să înceteze provisoriu periculosu de față au rămasă zadarnice. Și care este cauza?

Causa pentru care Bulgarii nu pot face un pasu înainte spre consolidarea țării lor este atitudinea Rusiei. Nu mai încapă îndoielă, că Rusia voiesce să țină încurcate lucrurile în Bulgaria și de aceea refușă de a consenți la o combinația senu alta, prin care s'ar face finitu provisoriu.

Cătu pentru Germania, Austro-Ungaria și Italia se asigură, că aceste trei puteri s'au înțelesu de a sprijini candidatura ori și căru principie, care va fi alesu de Bulgari și va dobendi totodată aprobarea Pôrtei și a Rusiei. Franca stă la o parte gata fiindu a sprijini pe Rusia în demersurile ei, ér Anglia sprijinesce pe față nisuințele regimului actualu din Sofia.

Turcia din parte-i face mereu încercări de a înainta soluțiunea cestiunii bulgare, dér aceste încercări rămân de ordinaru fără rezultat, deoarece Rusia prin refușul ei de a luă parte la această soluțiune paralizează tote planurile guvernului turcescu.

Toți din tote părțile așteptă să vedă ce dăce Rusia și cari sunt dorințele ei în privința candidatului la tronul Bulgariei, dér Rusia tace și păstrează despre tote intențiunile ei presente și viitoare celū mai mare secretu, par' că ar voi cu deadinsul să împiedece senu să amâne soluțiunea cestiunii bulgarescu.

Astfelu se esplică trăgânarea alegerei de principie pentru Bulgaria, cu toți pașii întreprinși din partea regenții bulgare și a guvernului Sultanului. S'a vorbitu în zilele aceste de dorința ce ar avé-o prințul Vogoride, nepotul lui Aleco-pașă, să ajungă Domnū alū Bulgarilor și de audiența ce a avut-o la Țarulū în această afacere, dér Rusia se ține și față cu acestu candidat în cea mai mare rezervă și nu dă nici unu semn al voinței ei.

Mai însemnată decâtu cestiunea alegerei prințului bulgaru este însă pentru momentu criza ministerială din Franca.

Formarea noului cabinetu francesu întâmpină mari dificultăți din cauza neînțelegerilor între multele partide republicane ale camerei și din cauza presiunilor situațiunii politice esterne. Președintele Grèvy s'a adresat mai întâiu la Freycinet, unul din cei mai distinși și capabili bărbați de stat ai Franciei, rugându-l să compună noulu ministeriu. Freycinet a și primitu misiunea, dér n'a isbitu a forma unu cabinetu și a repășitu. După aceea s'a adresat Grèvy la președintele camerei Floquet. Dér nici acestuia nu i-a succesu a compune cabinetul senu, cum se dăcea, „ministeriul de împăcare“.

Floquet, se dăce, a întâmpinat mare opozițiune din partea șefilor partidei drepte, oportuniste și a centrului stângu din simpla causă, că nu este persoană agreată de Țarulū Rusiei. „Avem în lume unu singuru aliatu și și pe acela să lu supărăm?“ esclamă unul din organele drepte.

Acăsta împrejurare este caracteristică pentru actuala situațiune în Franca și totu atât de caracteristică e lansarea cestiunii, că ore să între generalul Boulanger, ca ministru de răboiu, și în noulu ministeriu ori nu?

Generalul Boulanger este érăși foarte rău vedutu la Berlinu și oportuniștii din camera francesă, cari dispun de vre-o 140 de voturi, stă-

ruiescu multu ca să nu mai fiă chiămatu la ministeriu Boulanger. Cea mai mare parte a deputaților sunt însă pentru intrarea în cabinetu a fostului ministru de răboiu, deoarece credu că numai densusu este chiămatu a duce la finitu reformele începute în armată și fiindu că știu că Boulanger este foarte bine vedutu la Petersburgu.

Intr'o convorbire c'unu redactoru alū Țiarului „Voltaire“ generalul Boulanger s'a încercat a se apêra în contra învinuirilor ce i s'a făcutu.

„Țera a durmitu, dăse elu, 15 ani și eu am deșteptat-o făcându să se renască în armată spiritulū militarū. De aceea țera are în mine încredere. Ce sunt eu de vină decât să amestecă politica în administrațiunea mea și unii mă credu absolutu necesaru pentru continuarea acestei opere, ér alții mă consideră ca omu periculosu păcii? Răboiulū nu-lu dorescu și nu-lu dorimū, dér suntemū gata a ne bate decât amū fi atacați.“

După tote aceste este clarū, că soluțiunea crizei ministeriale francese nu pôte rămân făr' de efectu asupra situațiunii generale politice.

Mișcarea electorală.

Agitațiunile pentru alegeri au începutu cu totă serioșitatea. Guvernamentalii și opoziționalii unguri promitu alegătorilor marea cu sarea. Cei dinteu aducă osanale guvernului, cei de alū doilea îl condamnă. Resultatul are să fiă bătăi și spargerî de capete la alegeri.

Din aceste agitațiunî vom face cunoscutu publicului românū numai momentele mai însemnate.

In *Buda vechiū* opoziționalii au ținutu la 22 Maiu adunare. David Csilleri propuse în unguresce alegătorilor să alégă unu deputatū harnicu, Țcare să facă să nu mai domnescă în acelu cercu *miseria și clica*. Și fiind că Budapesta e „neșce maghiară“, Dr. Horn găsi cu cale să esplică în nemșese, că ce a dăsu Csilleri. Candidatul Eötvös arată cum la alegeri răsaru ómenii guvernului ca ciupercile, ti scóte la ivelă promisiunile și duzinele de bande de lăutari.

De altă parte și guvernamentalii au ținutu adunare. Alexandru Orszagh, deputatū, dăse că e pentru statū independentu ungurescu pe basa „ideii de statū maghiarū“. Oricatū de cultă și bogată ar fi această țera — dăse elu — decât nu va fi maghiară, s'a sfârșitu cu totu constituționalismul și totul e perditu. Urmară apoi laude la adresa guvernului.

Intr'altu cercu alū *Budapeștei* intr'o adunare a opoziționalilor vorbi candidatul Pazmandi: „N'avemū o Curte deosebită, nici diplomațiă a noastră și comuni-cămū cu Europa prin Viena; Cetinge și Belgradū suntū în Europa mai cunoscute decâtu Budapeșta. Tisza ne-a aliatu cu o aită națiune ca să nimicimū pe singurul nostru amicū, pe Turcia. Administrația e rea, organele subalterne facū ce le place. Unu omū a plătitu pedepsă 634 fl. 24 cr., fiindcă s'a găsitu unu epure la elu“. O-ratorul e radicalu și aderentū alū democrației francese, e pentru introducerea votului secretu.

In *Oradea-mare* guvernamentalii au oferitū d-lui Tisza candidatura. cu osanale și lanfare, de aceea d. Tisza li-a datū o masă — dér nu la toți ci numai deputațiunii, — la care s'au ținutu și toate. D-na Tisza a făcutu onorurile casei. In comitetulū electoralū de peste 160 membri nu e mai nici unu Unguru, ci vr'o 150 Jidovi, restulū alte neamuri cu nume maghiarizate ori nemaghiarizate și următorii Români, alū căroru nume sună pe unguresce așa: Duma Laurán, Marozsán, Beles, Nestor, Netyó, Pojnár, Pántya, Román, Rezei, Rednic, Vela.

Cerculū electoralū *Banatū-Comloșū* a candidatū pe secretarulū de statū Wekerle. In deputațiune — ne spunū foile unguresci — suntū pe lângă Unguri și Germani, Sërbi și Români. Lui Wekerle i s'a vorbitu în unguresce și nemșese.

In *Biserica albă* e candidatū de partida naționalistă sêrbescă Dr. Michail Polit.

Cojocna a fostu surprinsă, pentru prima dată, de visita fișpanului și li-a pusū alegătorilor la inimă, să alégă candidatū tiszaiștu, dér voiescu să se facă vrednicul de încrederea și bunăvoința cercului centralū alū comitatului, li-a promisū că statulū se va îngriji pe viitorū mai bine de scóla de statū de acolo.

In *Olușiu* guvernamentalii, mai toți funcționari, au ținutu adunare și adv. Bokros li-a spusū, că numai partida „liberală“ e în stare să realizeze problemele statului, și că Tisza „va scóte națiunea din deficite.“

Și acum, ca să le arătăm acelorū Români, cari își dau votulū Ungurilor, cum îi taxeză chiar aceștia, le reproducemū din organulū tiszaiștu „Nemzet“ urmató-rele rânduri, pe care bine să și le însemne:

„Cea mai miserabilă corupere e aceea, când se face de trai nainte tîrguială, când se pune prețu pe consciință și se face tîrgu ca asupra recoltei ori a lanii oilorū Rușine pentru asemenea speculanți de mandate, dér mai rușine pentru alegători, cari se privescu pe sine însuși ca mărfulū de vîndare, cari n'au convingeri, cari în tocmai ca mărfurile din prăvăliă suntū obiecte de vîndare. Ce potū să aștepte asemenea alegători? Din partea opiniunii publice numai disprețu, disprețu chiar și din partea acelor, cari i-au cumpêratū.“

In cerculū românescū *Iosași* în comit. Aradului nu mai candidăză părintele Gurbanū, ci Românilū guvernamentalū G. Konstantiny, care a mai fostu deputatū alū Iosașilorū. In comitetulū electoralū alū acestui candidatū suntū Jidovi, Unguri și Români, alū căroru nume sună pe unguresce astfel: Koloza (Coloja), Gyermán (Germanū), Koczoi (Coțoiu), Kernacz Onyika (Cârnațu Onică), Zsurkucz (Jurcușă), Zsolgya (Joldea), protop. Groza Ianos, Birta Péter, Popescu Izidor, Rob Miklos, Fehér Leontin, acești trei din urmă funcționari.

In *Bistrița și Sighișora* suntū câte doi candidați sasi, câte unul guvernamentalū și câte unul din partidulū popularū sasescu.

Afacerea cu „protestulū“ din Recaș.

In Nr. 93 alū fôiei nóstre, precum își vorū fi aducendū aminte cetitorii noștri, amū datū după o fôia ungurescă scirea, că alegătorii din cerculū Recașului arū fi protestatū în contra participării la conferința din Sibiu, accentuândū că ei arū sta pe basa programei răposatului „Viitorū“, și amū adausū, că așteptămū să dea „Luminătorulū“ lămuriri cu privire la acestu pretinsu protestu. Éta acum ce lămuriri dă numita fôia, Nr. 36 dela 9 (21) Maiu a. c:

Causa cu *protestulū* trimisū conferinței din Sibiu s'a petrecutū în acestu modū:

In 7 Maiu, când, se dăce, s'arū fi ținutu în Recaș conferința „alegătorilor români ce aderă la programa din Budapesta“, care însă astăđi e sdrénță — *n'a fostū nici o conferință* electorală în Recaș. Nimeni n'a fostū invitatū, nimeni n'a luatū parte, nimeni n'a cetitū convocare pentru acea *conferință*! Va să dăcă, este neadeverū că in 7 Maiu, când s'a telegrafatū conferinței din Sibiu, ar fi fostū în Recaș ori ce felū de conferință de alegători, și prin urmare unu neadeverū chiarū criminalū este cutezata afirmare, că cineva ar fi protestatū din Recaș.

Ce s'a petrecutū însă in ziua de 7 Maiu în Recaș?

Adeveratū e că in ziua de 7 Maiu s'a ținutu în Recaș unu *concertū* pentru „Kultur-egylet“ și acestu concertū a fostū aranjatū și cercetatū și de câțiva Români, despre ce s'a cetitū și raportatū și in organulū guvernamentalū de aici „*Délmagyarországi lapok*“. Numele arangiatorilor și participanților români nu-lu spu, nemū — de rușine și de scârbă. Este deci probabilū, că la acestu concertū se vorū fi conțelesū „matadorii“ presentî, ca să protesteze și să telegrafeze la Sibiu. Mai departe éta ce ni se raportéază verbalū, referitorū la numitulū protestu și ni-se descoperitū ca „*date positive și de totū esacte, până la minușiositate*“.

Adecă îndată după conferința națională din Timișóra, vice-comitele a depeșatū d-lui C. Tisza, atragendū-i deosebita atențiune la împrejurarea că: „și cerculū Recașiu este reprezentatū in conferința națională.“ C.

Tisza numai decât a chiămatu la sine pe „ilustritatea sa“ d-lu Dr. Gall și l'a interpelat în cauză: „hát hogy van. . . . barátom“. — „Ilustritatea sa“ a plecatu de la Tisza d'adrepulă la gara căilor ferate, și d'aci în cercul său Recașiu. Ce va fi făcutu, ce va fi vorbitu cu d-lu pretore și cu marele său partisanu, între patru ochi, — nu se scie; dér rezultatele acestei grandioase consultări se manifestă prin următoarele fapte complinite și documentate:

Etă vorbescă aceste două epistole adresate nouă, pe cari noi aici le cităm fără subscrieri, ca să cruțăm pe sêrmenele victime de ulterioră persecuțiun, ér în originalu le vomu transpune onoratului comitetu centralu din Sibiu. Și adevă unu domnu ne scrie:

„Pré stimat domnule avocat și redactor! Er avusei onore cu d-lu pretore cercualu din Recașiu, C. Lázár, care, după ce și-a permis a-mi întreba elevii mai vértosú din „Istoria patriei“ și din limba ungară (maghiară, Red.), m'a chematú la o parte, în chilia mea, cu cuvintele: „am se vorbescú ceva cu D-ta.“ — Pof-tiți, Spectabile, vé stau la dispozițiune, răspunsei eu. În odaia mi-a fostu prima întrebare: D-ta și ipopa ați fost la conferință în Timișóra, și ați cerutú, frumoși ó mení, sê-mi represinte și cerculú meu la Sibiu. Veți, asta ar trebui sê și-o îndrepti, și sê te deciarí acú în scrisú, cá consimți cu principiile d-lui Gall. De altcum, mi-a dîștu d-lu pretore, voiú vorbi încă și cu popa. Spune-mi însé, cum ai îndrâsnitú sê mergi la astfelu de conferință? — „Spectabile! Ca învățătorú nu vé potú da nici unu răspunsú pozitivú, cáci — o sciu bine — potú sê am vorbe și neplăceri cu domni. Ca omú privatú însé, vi-o mărturisescú, am mersú sê cautú pe voritorii noștri de bine, cáci, d'eu, ași sta nemăncatú la vorbele d-lui Rotariu, care nici elú n'a cerutú alta pentru Român, de-cátú bunătăți adevératú constituționale și drepte. Vé dechiarú, totú ca omú privatú, am dîștu mai încolo: stimezú multú persóna d-lui Gall, însé — decá am fost la conferința națională, una n'o potú face: sê fiu trădătorú“. Am scrisú astea pré stimatú D-niei Vóstre, domnule redactor etc. etc.“ — — —

Altă epistolă, adresată nouă:

„Stimat d-le redactor! În datulu de 26 Aprilie v. (8 Maiu n. Red.) a fostu la mine unu individú (Pretorele, după inf. noastră. Red.) după dîșa lui, cu unu protocolú, dér a fostu protestú contra conferinței din Timișóra, și mé întrebá îndată: cu cine tîni, cu Gall séu cu Apponyi? — pe acestú din urmă eu nu-lú cunoscú. Eu, la auzulú numelui celui din urmă, răspundú cu Gall, cugetândú: mai bine cu Gall, decá nu-i altulú, decátú cu Ungurulú acela. Respectivulú, la răspunsulú datú de mine, dîce îndată: subscrie protocolulú, cá tîni cu Gall. — Chiar pe timpulú acela a sositú óspele meu, când nici întunericu tare, nici lumină nu era de aprinsú — dér până am cerutú eu dela preotésa lumina, respectivulú imi dá sê subscriu protestulú la întunecú. L'am subscrisú eu și uica (unchiulú) meu . . . învățătorú. Uica meu, după subscriere, se duce în cancelaria mea, unde preotésa a fostu chematú pe cassarulú com. ca sê-lú subscrie și elú, și cetesce subscrierile și protestulú. Atunci a véđut ce amú făcutú noi. Dér a fostu tîrđiu.

Protestulú încă în séru aceea s'a speditú, și noi am rémasú máhniți după îndepártarea óspelui, uimindu-ne de celaina făcutá cu noi! — La conferința din Timișóra scriitorulú plecase (dér a întarđiatú. Red.) dér noi suntemú fideli programei naționale. La ajutorulú nostru în orice timpú poți conta, noi cu trupú cu sufletú suntemú pentru D-ta, în . . . (comuna resp. Red.) Intrégá. „Una vé rogú. . . (sê nu i se publice numele Red.) alt-cum eu 'sú independentú, cu forța nu mé póte nimeni face sê votezú pentru unu candidatú carele nu convine intereselorú poporului. Până' la revedere pe câmpulú luptei“ etc. etc. —

Etă dér, cum stă cauza cu protestulú. Este evidentú și motivatú cumcá s'a comisú o formală crimă, o înșelăciune spre a stórce autorisare de protestú, dér conferință de alegători n'a fostu, n'a protestatú. —

SCRILE ĐILEI.

La finele lui Iuniu — spunú foile unguresci — va sosi în Clușiu archiducele Albrecht, unde va petrece câteva đile, ca să inspecteze trupele din garnisóna de acolo.

—x—

Unu călătorú dela Blașiu ne comunică următoarele: „Escelența Sa Metropolitulú Vancea a luatú cele mai energice măsuri pentru îmbunătățirea sorții tinerilorú teologí internați în seminarú; s'a pusú în atingere imediatá cu teologii, dela cari își primesce informațiunile, le ascultá tóte plângerile și numai decátú ia măsurile de lipsă pentru încunjurarea neajunsurilorú. Tinerii suntú foarte îndestuliti și prin acésta și puținele inconveniente de până acum au începutú a înceta cu desevírșire. — În 1 Maiu au fostu chirotoniți d-nii: Iónu Peteanu, Iónu Petranú, Alesandru Bighianú și Ioanú Burzu.“

—x—

Ministrulú ungurescú de comunicațiune în înțelegere cu celú de interne a ordonatú, ca căile ferate sê dea bilete de drumú directú la America numai acelorú persóne, cari au pașapórte în tótá regula. Cu acésta crede ministrulú cá „va mai imputina emigrarea.

—x—

Ministrulú ungurescú de comunicațiune dase în anulú trecutú o ordinațiune maghiarisátore, care stabilea

1 Septemvre n. c. ca ultimú terminú de a-și însuși limba ungurescá acei funcționari ai căilor ferate, cari la trecerea acestora în mânilé statului au fostú ținuți în serviciu. Ministrulú amintesce acum din nou acea ordinațiune cu observarea, cá terminulú nu se va mai prelungi.

—x—

Comandantul de corpú br. Schönfeld se afla în Brașovú, unde a venitú sê inspecteze garnisóna de aci.

—x—

Máne, Sábmbătă, va avé locú petrecerea tragerei la țintá a oficerilorú garnisóniei de aci în casa de dare la semnú (Schützenhaus) sub Témpa. Petrecerea se va începe la órele 4^{1/2} după améđi.

—x—

Ministrulú ungurescú de agricultură, industriá și comerțú a concesú, ca în comuna Cața din comit. Têrnavei-mari sê se tîná tîrgú de țérá în totú anulú la 7 Maiu și 16 Septemvre n. În comuna Cristurú a concesú același ministru sê se tîná tîrgú suplimentarú la 31 Maiu n. c. în loculú tîrgului de țérá ce avea sê se tîná la 9 Maiu n.

—x—

În comuna Ernia de lângá Têrgu-Mureșului o tîrancá a născutú trei copii gemeni.

—x—

La 1 Iulie va apăré în Parisú la Felix Alcan o nouă revistá medicală intitulată: „Archives Roumaines de Medicine et de Chirurgie“, dirígées par Georges Assaky. Arhivele române vorú apăré de șese ori pe anú în fascicule de 80 pagini. Ele vorú avea de scopú sê tîná publiculú învățatú în curentulú lucrărilorú profesorilorú și medicilorú din România. Printre colaboratorii acestei reviste vorú fi între alții și d-nii profesori d-rí Felix, Manolescu, Istrati și dr. Buiciu.

—x—

La 23 Maiu n. a fostu prinsú în curtea palatului imperialú din Viena unu nebuñú, care îmbrăcatú în costumú fantasticú venise în reședința împératéscă ca sê și validezeze pretențiunile sale asupra tronului ungurescú. Acestú „pretendentú“ e unu țesătorú din Frankstadt în Moravia, anume Pospiech. De acolo a venitú până la Viena pe josú. Impodobitú cu însemnele corónei, cu corónă, cu sabiá și cu sceptru, tóte făcute de elú din hárțiá grósă și din lemnú, cu ordine de cotillon, se duse la palatú, ér de aci ajunsé directú — la clinica psihiatrică.

—x—

În comuna Vulcanú din comit. Huniádóra nisce hoți mascați au călcatú pe bog tulú locuitorú Ionú Bruzanú și i-au furatú 300 fl. Hoții l'au torturatú atât pe elú câtú și pe mama lui cu unu vátrarú înșoritú în focú până ce li-a spusú unde suntú banii.

—x—

Poliția din Clușiu a condamnatú pe unu proprietarú de birji, care a fostu desú pedepsitú pentru bețiá, sê nu mai aibá dreptulú a duce călătorii timpú de decele aní. În acestú timpú numai servitorulú condamnatului sê se suie pe caprá pentru ducerea călătorilorú. Magistratulú a aprobatú sentința.

Inundări.

Ni se scrie de lângá Clușiu, cu data 25 Maiu, cá în urma ploilorú din 20, 21 și 22 Maiu, Someșulú a esundatú. Doué din trei părți ale hotarului ținătorú de comuna românescá Juculú nobilú suntú inundate de apă. Tóte séménaturile, atâtú cele de tómná câtú și cele de primăverá suntú imolite. Apa curge prin comuná c' și Someșulú; s'au dîrimatú până acuma trei case și D-đeu scie câte pagube vorú fi mai avutú bieții ómeni. Astáđi potú sê viná esecutorii, cáci din acésta comuná nu vorú mai avé ce lua, cum au luatú anulú trecutú.

De asemenea Sebeșulú și Berinulú s'au revérsatú pe întregú șesulú pricinindú pagube mari. Poduri și punți au fostú duse de apă. Sêcașulú a inundatú fênațele și séménaturile. În Oréștiá locuitorii au căutatú scápare pe coperișele caselorú. Casarmele suntú isolate de orașú prin apă. Comunicațiunea pe calea feratá între Oráștia și Deva e intreruptá. Multe comune dimprejurulú Oréștiei suntú inundate. Partea de josá a Devei e asemenea inundatá.

În Șagú, comit. Timișórei, apa a ruptú o parte din cimitrulú românú, ducéndú mai multe sicriuri. Coșteiulú e amenințatú de apa Begei. Între Parați și Celeza e o mare câtú veđi cu ochii. Petrumanulú e sub apă, Macedonia a suferitú multú, Celeza e nimicítá cu totulú. La Hancia, rupéndu-se canalulú teresianú, au fostú inundate 1000 de jugere, Unipulú e în apă, Uifalú și Uilaca suntú amenințate. Mureșulú a inundatú o parte din Lipova.

Imprejurimea Mirisléului nu numai pagube din cauza apelorú a suferitú, ci tóte fructele și strugurii suntú nimiciti de grindina ce a căđutú în mărimea oului de porumbú.

Teușú, 24 Maiu 1887.

Onor. Domnule Redactorú!

Véđéndú cá din tóte părțile se publicá prin điare tristele evenimente produse de catastrofa revérsarei riu-rilorú, cugetámú cá se va afla careva, care sê descrie pe largú și nefericirea ce a căsunat' o revérsarea vanei așa numitá a Joagiului, — care ivoresce în nordulú comunei Buciumú, curge pe la Mogosiu, Remetiú, Joagiu, Stremțú și Teușú, unde se și varsá în Mureșú; neaflándú însé până acum nimicú însemnatú, imi permitú a Vé relata, cá acésta vale a făcutú, ca și altele multe, fórté mari stricáciuni.

În Joagiu a dârimatú case, mori și edificii economice inundándú și devastándú totú ce-i sta în cale. — Chiar așa în comuna Stremțú, mai nimicindú și podulú celú nou făcutú de curéndú de cátrá comitatú cu vre-o câte-va mii.

În Teușiu a năvalitú acésta vale cu o furiá nees-plicabilá și ne mai pomenitá, a distrusú gaturú de mori făcute cu mii de florini — a nimicítú o parte din drumulú țării — a dârimatú mai multe case și edificii economice, inundándú și nimicindú 1/2 parte a comunei și a otarului Teușú, nimicindú grădiní și séménaturile totalú; dauna căsunatá de acésta vale este nedescrisibilá, a măturatú sálci, popi și pomi de 30—40 ani ca și când nu ar fi fostú pe acélú locú. — Mie mi'a nimicítú o grădiná, care este cea mai mare din câte grădiní suntú în Teușiu pre lângá acésta vale — arangiatá fórté frumosú, plină de legumi, pomi și oltoi tineri, mi-a nimicítú preste 8 jughere arate și séménate cu cucuruđú și altele. La multe case intra apa pe ușe și eșia pe ferestri afará. Párinții își rádicau copilașii din apă ca des-perați suindú'i prin poduri, vitele le-au scosú la ógoré, ómenii párasindu-și casele s'au mutatú la alții, unde au căpétatú adăpostú. Tristețea și desperarea este mare. Șesulú celú frumosú spre ostulú comunei nóstre este totú inundatú, nu se vedea în 21 și 22 Maiu alta decátú totú o apă din drumulú țării până în Mureșú, care încă a eșitú.

Speranța ni o punera însé în atot-puternicul D-đeu, care ferindu-ne de grindina și alte calamități, pentru acelea realități și produse rémase neinecate, singurú ne va putea mângáia, dându-ne róde binecuvéntate în produsele rémase și atuncí dórá totuși nu amú fi siliți a recurge și apela la ajútore publice.

O faptá demná de înregistratú am sê mai aducú on. publicú la cunoscința.

În urma apelorú publicate în điare referitóre la atâtea incendii, în 8 a. l. c. înaintea St. Biserici am făcutú poporului adunatú cunoscute durerósele întém-plări cu atâtea comune și orașe nimicite prin incendiu — l'amú făcutú cunoscutú ce datorința avemú cei neatínși de acésta nefericire față cu deapópele căđutú în nefericire. Am apelatú la mame, muieri, tineri și bé-tráni sê contribue care cu ce va puté baremi pentru comuna cea mai apropiatá de noi Ciugudú, nimicítá mai de totú prin flacári în 1 Maiu a. c.

Poporeni cu lacrémí în ochi depártându-se dela St.-Bisericá au promisú cá vorú contribui. Multú nu am întarđiatú, și venindú acasă am făcutú 4 liste în patru părți ale comunei, prin cari liste:

1. D-nii Stefanú Bretoiu cu Ioanú Roșiu au colectatú 5 Hl. cucuruđú, 2 fl. 82 cr. 40 bucáți vestminte bárbátesci și femeesci. 2. D-nii Vasiliu Rațu cu Iacobú Popa au adunatú 7 Hl. bucate, 92 cr. 67 bucáți vestminte. 3. D-nii Iomalyan cu Iacobú Lucaciu au colectatú 3 Hl. și 94 litre cucuruđú, 15 l. mazere, 2 fl. 90 cr., 28 bucáți vestminte. 4. D-nii Ioanú Boca cu Gregoriu Fostocú au colectatú 2 Hl. 24 litri cucuruđú, 21 cr., 5 bucáți vestminte. Suma totalá 18 Hl. 53 l., 6 fl. 84 cr. 140 bucáți vestminte.

Aceste ofrande adunate pentru incendiáii din Ciugudú — în 15 a. l. c. punéndu-se pe trei căruțe ale marinimosi'orú cetățeni din Teușiu și ducéndu-se 4 ómeni fruntași le-au acviratú la loculú destinatú și le-au pre-datú spre a se împărți între nefericiții Ciugudeni. Dela antistia comunalá localá au obținutú următorulú Re-versú:

Reversú,

Prin care antistia comunalá subscrisá recunósce, cum cá a primitú din partea locuitorilorú din comuna Teușú: 87^{1/2} feldere de cucuruđú, 1 felderá de gráu curatú, 4 feldere de fâiná de cucuruđú, 1/4 feldere de mazere, 140 bucáți vestminte bárbátesci și femeesci, și în urmă 6 fl. 84 cr. v. a. bani gata, vecturate în nefericita noastră comuná Ciugudiu.

Espriméndu-și totú odatá în numele nefericiților din Ciugudiu mulțamita adencá pentru mărinositatea bine făctóre a locuitorilorú creștini din comuna Teușiu.

Antistia comunalá.

Ciugudiu, 15 Maiu 1887.

În absența d-lui notarú Petru Stanciu, jude. Radu, adj. not. L. S.

Spre încheiere nu potú a nu aduce și pre acésta cale mulțamita mea, în genere tuturorú bravilorú cetățeni din Teușú, cari deși mai storși prin edificarea unet mărrețe școle de fete, totuși la unu cuvéntú s'au grăbitú și de astádatá a alerga cu dinarulú, spre alinarea multorú suflete desbrácate flámánde și fără nici unu adăpostú. În specialú aducú mulțamita domnilorú colectanți, cari nimicú nu au întrelásatú punéndu-și tótá osteníla spre ajungerea acestui mărrețú și binefăctóru scopú.

Asigurándu-vé, on. D-le Redactorú de deosebitulú meu respectú

sunt cu distinsá stimá

! Stef. Crișanú.

Clușiu, 8 Maiu 1887.

Numai cartea ne póte pre noi Românii mântui. De câte ori nu auđimú insulte dela compatrioții noștri maghiari, cá suntemú unu poporú, ce fugimú de

carte și urimă cultura, vrându ei prin această să ne descopere lumea, ca pe nisce omeni nevrednici și fără aplicării bune și frumoase. Acesta trebuie să ne amărăscă și să ne indigneze cu atât mai vârtos, căci vedem că chiar cei ce ne stropesc cu tină sunt totodată cei ce ne pun nenumărate pedecă în calea dezvoltării noastre naționale. Dăr noi, Românii, ori-ce ar face dușmanii, totu ne vom dezvolta, totu vom învăța, și vom învăța românesc, căci Românii suntem și e dulce limba ce o vorbim, ca soroale sub care trăim și murim.

Ungurii nu ne cunosc, nu ne cunosc limba, nu trecutul, nu nimic. Și apoi cel ce ne batjocoresce e ocrotit de stat, iubit de mai mari și admirat de ignoranți. Cui i s'a dat ocaziune să vorbescă în deosebi cu tinerimea maghiară — viitorimea Ungurilor — dela facultățile mai înalte, cu durere se va convinge, că ei batjocoresc totu ce e românesc, — batjocoresc dulcea noastră limbă din carea ei nu știu decât acestea două cuvinte, scrise cât se poate de pocit de foile lor: »szereaszke!«.

Intregu aparatul public maghiar e pus în mișcare pentru împedecarea culturii românești. Școlile noastre populare ținute din sudora poporului — care își dă și cel din urmă cruceru, ce-i rămâne după jucutelu, sunt uitate cu totul de stat și când protopopii și preoții noștri se adresează la superioritățile civile spre a face ceva pentru școla românească — ele trăgănescu lucrulu, căci nu se pot împăca cu gândulu, ca și Românulu să învețe și încă românesc. — Mai adaugă apoi ori cine împedecarea învățaturii prin introducerea limbei maghiare în școlile populare și se va mira că Românii învăță și cât învăță.

Tote celea espuse se pot aplica și la școla din Clușiu-Mănăștur, unde în ziua de j. George am participat și eu la esamenulu școlarilor și alu cărei rezultat pe scurtu voi descriu.

La 2 ore p. m. a sosit d-lu protopopu Gavrilă Popu. După ce unu copilu l'a primit cu o poeziă, d-sa a dat frumoșe învățaturile copiilor, li-a spus să-i iubescă lega și nemulu, căci numai așa le va ajuta Dumnezeu, care o pretinde dela noi acesta. Er când copii au cântat »Răsunetulu« lui Andreiu Mureșianu, li-a adus aminte școlarilor de celea ce se cuprind în această marseleisă românească, legându le de inimă, că se nu l'u uite nici odată și să învețe și pe alii.

Răspunsurile copiilor au fost precise din tote studele, cu deosebire însă în cetit și istoria copii din Mănăștur au arătat progresu escelent. I se înveslea omului inima când aușia pe copile vorbindu despre Rea-Silvia, er pe copii despre Romulu și Remu, precum și de întreaga pleiadă a renumitorilor noștri strămoși. Și în urmă, când Marina Hodre, o copilă de 11 ani, rosti poezia: »Eu sum fiică de Român«, ori și ce Român a fi fostu mândru aușind pre această copilă cum atestă că română ea, și ca română voiesce să moră.

Lui Haller (primarul Clușului? — Red.), în creerii căruia s'a conceput minunata idee a kulturegyleturilor, nu de multu i-a mai trāsnit prin multe o idee, și adecă de ce nu? Ungurii nu trebuie decât să gândescă pentru ca să și facă îndată, căci tote li s'u iertate lor în ziua de astăzi. E întrebare numai, decă ce facu e ore bine făcut și nu voru avea să se plângă ore când de acesta? Vră adecă Haller să se împreune satulu Mănăștur cu Clușulu, fiindu în imediată apropiere unulu de altulu. Maghiarisarea Mănășturului e scopulu lui Haller, seu, după cum ar dice elu, remaghiarisarea, căci, veștă omne, Mănăștureni încă au fostu Unguri cândva, dăr s'au romanisat fiindu Clușulu, cel din apropiere orașu, românesc! Așa s'u argumentele Ungurilor tote. Jăce-și mendre Ungurii, noi să ne căutam de trēba noastră, să jertim câtu numai putem pentru nemulu și limba noastră. Mănășturulu totu satu românesc va rămâne, căci Mănăștureanulu, întrebatu fiindu [că ce e, îl răspunde că e Romanu, nu Român. Gândesc adecă, că prin acesta va pricepe celu celu întrebă, că elu știe din cine se trage și e falos pe acea știință a sa.

Știindu le omulu acestea nu pōte decât să se buure când vede, că școlarii din Mănăștur știu carte românească și istoria adevărată, nu schimonositura lui Hunfalvi.

Merită onore și laudă m. on. domnu parochu alu Mănășturului și străduitorulu învățatoru Petru Suciu, carl vechend pericululu din cătrău vine, s'au nisuit, și sperăm că se voru nisui și de aici înainte a da o bună directivă învățământulu în școla din Mănăștur.

Staticot.

Regulele bunele rēndueli

pentru folosirea Casei aflătoare pe Postovariu, primită în adunarea generală la 18 Maiu 1887 de secțiunea »Brașov« a Reuniunii carpatine transilvane. (Karpathenverein.)

1. Intrarea în încăperile II și III, întocmite pentru mănere peste nopte, e permisă membrilor secțiunii necondiționat, eră celorlalte persoane numai după prezentarea unui biletu de intrare seu a unui avisu de permisiune.

2. Legitimarea, că ești membru alu secțiunii, se face prin prezentarea cartei de membru.

3. Biletele de intrare, precum și biletele de dormit se scot dela ingrijitorulu casei, cele dintăiu cu 10 cr., cele din urmă cu prețurile ficate în punctele 11 și 12.

4. Avisurile de permisiune se dau din partea direcțiunii secțiunii gratis pe numele unei persoane seu a unei societăți condusă de o persoană, care anume trebuie nominată.

Acestă persoană garantază, că persoane, carl nu facu parte din societate, pe basa avisului de permisiune nu voru intra în încăperile II și III.

5. La cerere biletele de intrare, avisurile de permisiune și biletele de dormit totdeuna trebuie arătate.

6. Celu ce este îndreptățit a intra în încăperile menționate, este preferit și la folosirea verandei față de persoane, carl n'au îndreptățire de intrare; excepțiune facu casurile de ploi torențiale, baterea petrii și ninsori vijelioșe.

7. Cei ce au dreptulu de intrare au și dreptulu de a cere, ca ingrijitorulu casei să le servescă din mâncările și bețurile disponibile cu prețurile fixate în tarifa, asemenea au drept a pretinde purtare omenosă. Nemulțămirele referitoare la ingrijitorulu casei sunt a se petrece în cartea pentru streini.

8. Celu ce intră în încăperile II și III este obligat a se inscrie în cartea pentru streini, care se află la ingrijitorulu casei.

9. Este strictu opritu a face necurătenia în casă și împrejurulu ei, a face stricăciune casei seu aparatelor și mobilelor aflătoare intrēnsa; interdișă este purtarea necuviinciosă cătră cei prezenți, asemenea conturbarea seu vătămarea acelora.

Decă ingrijitorulu casei admoniază în astă privință pe cineva, acela este obligat a-i da ascultare necondiționată; la din contră se pōte dispune imediatu îndepărtarea oponentulu.

10. Intēplāndu-se a fi cineva datu afară din casă, nu i se inapoiază tacsele de intrare și cele pentru dormit, nici nu se alterază prin acelea eventualele pretensiuni de despăgubire ale secțiunii, ale ingrijitorulu casei seu ale altor persoane.

11. Mănerea peste nopte în încăperea II (pe priaciuri) e concesă gratis membrilor secțiunii și persoanelor provēdute cu avisuri de permisiune, eră toti ceilalți sunt datori a plăti taca de intrare și peste acesta taca de dormit de 20 cr.

12. Pentru mănerea peste nopte în încăperea III pe o saltea voru plăti membrii secțiunii dreptu banu de dormit 10 cr., tote celelalte persoane peste eventuala taca de intrare încă o taca de dormit de 30 cr.

13. Ca rămasu peste nopte se consideră petrecerea fie câtu de scurtă în decursulu timpulu dela 8 ore sēra până la 5 ore dimineța.

14. Strămutarea saltelelor din încăperea III într'altu locu este interdișă.

Direcțiunea Secțiunii.

Lista de subscripțiune,

deschisă de »Gazeta Transilvaniei« pentru comunele române din Ardelu nenorocite prin incendiu și inundare.

Au mai încursu dela domni:

Simeon Damianu	10 fl.
Safrano & Trandafilides	5 fl.
Nicolae N. Bidu	5 fl.
Ioan Dușoiu	5 fl.
Frații S. Mihalovits	5 fl.
C. I. P.	5 fl.
D. E. N.	5 fl.
Suma	40 fl.

Adăugendū la acesta suma din nr. 106 alu »Gaz. Trans.« 760 franci și 10 fl.

(Va urma). Totalu 760 franci, 50 fl. v. a.

Le mulțumim generoșilor contribuitori în numele nenorociților, dorind ca nobilulu lor exemplu să afle imitatori pretutindenea.

Convocare.

În urma deciziunii luate de cătră comitetulu electoralu centralu alu alegătorilor români din orașulu și comitatulu Brașov în ședința sa plenară de Vineri 8/20 Maiu a. c. se convocă *alegătorii români din cele patru cercuri electorale ale comitatului Brașov* la o conferință electorală pe ziua de Vineri 22 Maiu (3 Iunie) a. c. (Vinerea dinainte de Rosalii) la ora 1 după amēzi în sala otelului Nr. 1 în Brașov.

Obiectele conferinței voru fi:

1) Raportu despre constituirea comitetulu centralu.

2) Raportulu delegaților trimișt la conferința generală electorală a alegătorilor români din Transilvania și Ungaria, ținută în 7, 8 și 9 Maiu nou a. c. despre rezultatele acestei conferințe.

3) Propunerile eventuale privitoare la organizarea alegătorilor români din comitatulu Brașov și la executarea hotăririlor conferinței generale electorale a partidei naționale române față cu viitorile alegeri dietale.

Brașov, 14 (26) Maiu 1887.

În numele comitetulu centralu electoralu:

Dr. Aurel Mureșianu, Ștefan Bobancu,
președinte. secretar.

Primimū spre publicare următorea:

Convocare.

Conferința electorală a partidei naționale române, ținută în Sibiu la 7, 8 și 9 Maiu a. c. a hotărît în unanimitate: a se susține și mai departe programa adoptată la 1881, și respective la 1884; propriamente a se susține *politica de pasivitate* pentru alegătorii români din Transilvania, în modu absolut.

Deși presupunem, că alegătorii români despre memorata hotărîre, prin graiulu inteligenței locale, sunt d ja incunoscința și orientați, totuș avēndu în vedere sfințenia dreptulu de alegere și dorind, ca cu ocaziunea alegerii de deputat, ce ne stă la ușă, făcure alegătoru să pōtă fi pus în deplină cunoscință de causă, amu aflatu consultu a convoca pe 23 Maiu (4 Iunie) a. c. la 11 ore înainte de amēzi, o conferință electorală a alegătorilor partidei naționale române din cerculu electoralu Deva, în cancelaria avocatulu Franciscu Hosszu-Longin, pentru ca delegații conferinței generale din Sibiu să facă cu graiu viu raportulu lor despre decursulu și hotăririle acelei conferințe, dāndu-se prin această alegătorilor ocaziunea de a se informa despre motivele speciale, carl au îndemnat conferința generală a lua concludulu amintit de pasivitate.

Dreptu aceea, alegătorii români din cerculu electoralu Deva suntu invitați a participa la conferință.

(Urmēz subscrierile convocatorilor).

TELEGRAMĂ PART. A ,GAZ. TRANS.*

BRADU, 26 Maiu. — Alegătorii români din cerculu Baia-de-Crișu au candidat, și 26 Maiu, deputatu dietalu pe Petru Truța cu programa națională.

SCRIRI TELEGRAFICE.

(Serv. part. a »Gaz. Trans.«)

PARIS, 26 Maiu, 9¼ ore sēra. — La opera comică a izbucnit unu incendiu. E temere, că s'au nenorocit numeroși omeni.

PARIS, 26 Maiu. — Floquet a refusat misiunea de a forma cabinetulu, deorece nu e în stare a forma unu ministeru de împaciure democraticu. Grevy a conferit sēra cu Freycinet.

PESTA, 27 Maiu. — Fōia oficială publică rescriptulu regescu, prin care dieta e convocată pe ziua de 26 Septemvre n. c. Regele s'a întorsu aseră la Viena.

POJUNU, 27 Maiu. — În urma spunerii mincinoșe a unei servitōre în serviciulu unui comerciantu jidovu, cumcă era să fiă omorâtă, o cetă de popor a vrut să dărme casa aceluia. Poliția a restabilit ordinea cu ajutorulu patru-lelor din școla militară și de dragoni. Inspectorulu de gardă Schwingenschlōgel a primitu o împunsetură de cuțit în partea de susu a șoldulu. S'au făcutu mai multe arestări.

PARIS, 27 Maiu. — Camera a votat 200,000 franci pentru jertfele incendiulu dela opera comică. Numērul jertfelor e de 200.

BRUXELLE, 27 Maiu. — Comitetulu centralu alu lucrătorilor a adresat guvernulu unu ultimatum, în care cere convocarea adunării naționale constituante pe basa sufragiulu universalu. Atunci va urma imediatu liniște. În casu când guvernulu până Lună a doua și de Rosalii nu va satisfac cerere, lucrătorii voru trece la acte de violență.

DIVERSE.

Regatul femeilor. — Femeile din statulu Texas (America) voru avē ocaziă anul acesta să probeze lumea abilitatea lor în sferile administrative. Unulu din orașele principale ale acelu stat, anume orașulu Stokton, va avē ca primaru o femeie, și întregu consiliulu municipalu va fi compus numai din femei; nici unu bărbat nu s'a prezentat la alegeri; candidații femeilor au fost aleși cu aclamațiune. Noulu consiliu comunalu se va ocupa cu stabilirea unui apeductu cu alegerea celui mai bun sistem; elu va mai studia cestiunea subvențiilor acordate companiilor drumurilor de feru. După cum se vede, nu le lipsesc femeilor ocazia să probeze aptitudinile lor.

Unu orașu care se mută. — America este de siguru țera escentricităților. Astfelu unu țiaru americanu povestesc că orașulu Baxtes-Springs, din Kansas, făcuse unu împrumut; când cupōnele obligațiilor ajunseră la scadență, locuitorii, nevoindu să plătescă, își luară totu ceea ce posedeau, bine înțeles și casele lor, construite de lemn, și se strămutară în afară de orașu, care de faptu aș nu mai esistă.

Numere singuratice din »Gazeta Transilvaniei« a 5 cr. se potu cumpēra în totungeria lui I. GROSS, și în librăria d-lui Nicolae I. Ciurcu.

Editoru: Iacobu Mureșianu.

Redactoru responsabilu Dr. Aurel Mureșianu.

Cursul la bursa de Viens din 26 Maiu st. n. 1887.

Table with financial data for the Vienna stock exchange, including bond yields and exchange rates.

Bursa de Bucuresei. Cota oficiala dela 13 Maiu st. v. 1887.

Table with financial data for the Bucharest stock exchange, listing various securities and their prices.

Cursulu pietei Braşov din 27 Maiu st. n. 1887.

Table with market data for Braşov, showing exchange rates for various currencies and commodities.

DOI TAURI

frumoşi, albi, de doi ani, mari, de rassa cea mai bună

suntă de vëndare

în Cernatulă Săceleloră.

Doritorii sē se adreseze la

VASILE PASCU

în Cernatū (Hoszufalu).

1-3

Avisă d-loră abonați!

Rugămă pe d-nii abonați ca la reînnoirea prenumerațiunei sē binevoiască a scrie pe cuponulă mandatului postală și numerii de pe fașia sub care au primită diarulă nostru până acuma.

Domnii ce se abonează din nou sē binevoiască a scrie adresa lămurită și sē arate și postaultimă.

Dacă se ivesc iregularități la primirea diarului onor. abonați suntă rugați a ne încunoscintiă imediată prin carte postale, ca în câtă depinde dela noi, sē se delătoreze

ADMINISTR. „GAZ. TRANS“

TARIFA

anunțuriloră și inserțiuniloră.

Anunțuri în pagina a IV-a linia de 30 litere garmond fl. — cr. 6.

Pentru inserțiuni și reclame pagina a III linia à fl. — cr 10.

Pentru repetiri se acordă următoarele rabate:

Table showing discount rates for repeated advertisements based on the number of repetitions.

Pentru anunțuri ce se publică pe mai multe luni se facă învoiri și reduceri și peste cele însemnate mai sus.

Mersulă trenuriloră

Valabilă dela 1 Octovre st. n. 1886.

pe linia Predeală-Budapesta și pe linia Teiușă-Aradă-Budapesta a calei ferate orientale de stată reg. ung.

Large table with train schedules for routes between Predeală-Budapesta, Teiușă-Aradă-Budapesta, and other stations, including departure and arrival times.

Nota: Orele de noapte suntă cele dintre liniile grōse.